

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ È È ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 33252/08)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

31 Ιανουαρίου 2012

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα 1
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES
DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION
SERVICE, ATHENS

Στην υπόθεση **È È** και λοιποί κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρο,*

Peer Lorenzen,

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Λινό-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Erik Møse, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 10 Ιανουαρίου 2012,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 33252/08) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από τρεις υπηκόους του Κράτους αυτού, τον κύριο **È È** την κυρία **È È** και τον κύριο **È È** («οι προσφεύγοντες»), οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 27 Ιουνίου 2008 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπούνται από τους Μ. Βόμβα και Α.-Ε. Βόμβα, δικηγόρους Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κύριο Χ.

Πουλάκο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ειδικότερα ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, λόγω της άρνησης της διοίκησης να συμμορφωθεί προς μία απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου.

4. Στις 23 Φεβρουαρίου 2010, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον να αποφανθεί το τμήμα συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί το 1927, το 1949 και το 1977 αντίστοιχα και κατοικούν στον Πειραιά.

A. Ο χαρακτηρισμός της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων ως «χώρου πρασίνου»

6. Με απόφαση του νομάρχη Πειραιά της 7^{ης} Ιουνίου 1989, το ρυμοτομικό σχέδιο της πόλης του Κερατσινίου τροποποιήθηκε και ορισμένα οικόπεδα χαρακτηρίστηκαν ως «χώροι πρασίνου», διαδικασία που έμοιαζε με απαλλοτρίωση. Τρία από αυτά τα οικόπεδα ήταν ιδιοκτησίας των προσφευγόντων. Στις 8 Δεκεμβρίου 1995, η διεύθυνση πολεοδομίας Πειραιά προέβη σε υπολογισμό της αποζημίωσης που έπρεπε να καταβληθεί στους ιδιοκτήτες των εν λόγω οικοπέδων ενόψει την απαλλοτρίωσής τους. Εν τούτοις, στη συνέχεια, ο δήμος Πειραιά έπαυσε να ενδιαφέρεται για την υλοποίηση αυτής της απαλλοτρίωσης και δεν αιτήθηκε

ενώπιον των δικαστηρίων τον καθορισμό της τιμής μονάδας της αποζημίωσης απαλλοτρίωσης.

7. Στις 8 Απριλίου 2005, οι προσφεύγοντες κάλεσαν τον νομάρχη Πειραιά και τις αρμόδιες υπηρεσίες του υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων να άρουν την απαλλοτρίωση και να τροποποιήσουν το ρυμοτομικό σχέδιο της επίδικης έκτασης, αλλά δεν έλαβαν καμία απάντηση.

8. Στις 28 Ιουλίου 2005, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά. Παραπονούνταν για το χρονικό διάστημα των δεκαέξι ετών που είχε παρέλθει από την απόφαση της 7^{ης} Ιουνίου 1989, χωρίς να έχουν λάβει αποζημίωση, και ζητούσαν την ακύρωση της άρνησης του νομάρχη Πειραιά να άρει την απαλλοτρίωση και το βάρος που είχε επιβληθεί επί των ιδιοκτησιών τους.

9. Με απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2006, το διοικητικό πρωτοδικείο δικαίωσε τους προσφεύγοντες για τον λόγο ότι η περίοδος των δεκαέξι ετών δίχως αποζημίωση υπερέβαινε τη λογική προθεσμία εντός της οποίας ο περιορισμός στη χρήση της ιδιοκτησίας μπορούσε να θεωρηθεί σύμφωνος προς το Σύνταγμα. Έγινε ως εκ τούτου αυτοδίκαιη άρση της δέσμευσης των οικοπέδων, σύμφωνα με το άρθρο 17 § 4 του Συντάγματος. Το δικαστήριο διέταξε την παραπομπή της υπόθεσης ενώπιον της διοίκησης προκειμένου αυτή να κηρύξει την άρση της απαλλοτρίωσης και, κατά συνέπεια, να τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο. Καθώς η διοίκηση δεν άσκησε αίτηση αναίρεσης, η απόφαση κατέστη τελεσίδικη. Η άρση της απαλλοτρίωσης και η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου έπρεπε να πραγματοποιηθούν με προεδρικό διάταγμα, λόγω του ότι οι επίδικες ιδιοκτησίες απείχαν λιγότερο από 500 μέτρα από τον αιγιαλό.

10. Κατόπιν της κοινοποίησης της απόφασης στους διαδίκους στις 19 Οκτωβρίου 2006, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν, στις 7 Νοεμβρίου 2006, στη διεύθυνση πολεοδομίας της νομαρχίας Πειραιά και στο πολεοδομικό

γραφείο του δήμου Κερατσινίου, αίτηση με την οποία καλούσαν τις εν λόγω υπηρεσίες να συμμορφωθούν προς την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου. Είχαν επισυνάψει αντίγραφο των αποφάσεων του Δικαστηρίου στις αποφάσεις *Ζαζάνης και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 68138/01, 18 Νοεμβρίου 2004 και *Μανώλης κατά Ελλάδα*, αριθ. 2216/03, 19 Μαΐου 2005, που αφορούσαν παρόμοιες περιπτώσεις.

11. Στις 28 Νοεμβρίου 2006, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους συνέστησε την εκτέλεση της απόφασης. Η εν λόγω σύσταση, η οποία απευθυνόταν προς το υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και προς τη νομαρχία Πειραιά, εγκρίθηκε και από το υπουργείο Οικονομίας στις 8 Δεκεμβρίου 2006.

12. Στις 28 Φεβρουαρίου 2007, ο δικηγόρος των προσφευγόντων απέστειλε σημείωμα στον νομάρχη Πειραιά και στη διεύθυνση πολεοδομίας της νομαρχίας με το οποίο επιστούσε την προσοχή τους στην εφαρμοστέα νομοθεσία η οποία όριζε μία προθεσμία για την έκδοση ορισμένων γνωμοδοτήσεων –εν προκειμένω εκείνης του δήμου Κερατσινίου- πριν από την απόφαση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς μία δικαστική απόφαση. Μετά τη λήξη αυτής της προθεσμίας, η διοίκηση υποχρεούτο να συμμορφωθεί προς την απόφαση χωρίς να αναμένει την προαναφερόμενη γνωμοδότηση.

13. Στις 2 Ιουλίου 2007, η νομαρχία Πειραιά διαβίβασε στη διεύθυνση πολεοδομίας Πειραιά μία γνωμοδότηση σύμφωνα με την οποία ο δήμος Κερατσινίου είχε ομοίως το δικαίωμα να εκφράσει την άποψή του επί του ζητήματος της εκτέλεσης της απόφασης εντός προθεσμίας δύο μηνών. Η μη τήρηση αυτής της προθεσμίας δεν θα μπορούσε να αναστείλει τη συνέχιση της διαδικασίας, χωρίς να θέσει σε κίνδυνο την περάτωσή της εντός λογικής προθεσμίας.

Β. Η επιβολή νέων βαρών επί της ιδιοκτησίας των προσφευγόντων

14. Καθώς έως τα τέλη Μαΐου 2008, οι προσφεύγοντες δεν είχαν λάβει καμία ενημέρωση, έγγραφη ή προφορική, από τις αρχές οι οποίες έπρεπε να συμμορφωθούν με την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, ο δικηγόρος τους επικοινωνήσε τηλεφωνικά με τη διεύθυνση πολεοδομίας της νομαρχίας Πειραιά και έμαθε ότι είχε σημειωθεί κάποια εξέλιξη στη διαδικασία η οποία δεν είχε γνωστοποιηθεί στους προσφεύγοντες.

15. Πράγματι, με απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2007, ο δήμος Κερατσινίου είχε άρει την απαλλοτρίωση των οικοπέδων που αφορούσε η δημιουργία χώρου πρασίνου, αλλά είχε συγχρόνως επιβάλει νέα απαλλοτρίωση με τον ίδιο σκοπό (συμπεριλαμβάνοντας και οικόπεδα που δεν αφορούσε η πρώτη απαλλοτρίωση) διευκρινίζοντας ότι είχε στη διάθεσή του ποσό 1.000.000 ευρώ για τις αποζημιώσεις και ότι τα συμπληρωματικά ποσά θα διατίθεντο με τη σύναψη δανείου και από άλλες πηγές.

16. Στις 25 Ιουλίου 2007, η διεύθυνση πολεοδομίας Πειραιά απέστειλε στο δήμο Κερατσινίου έγγραφο στο οποίο διαπίστωνε ότι η απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2007 δεν προέβλεπε τη δυνατότητα άμεσης αποζημίωσης και ότι κινδύνευε να ακυρωθεί από το Συμβούλιο της Επικρατείας λόγω έλλειψης αιτιολογίας.

17. Στις 3 Αυγούστου 2007, ο γενικός γραμματέας της Περιφέρειας Αττικής έκρινε ότι η απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2007 πληρούσε όλες τις νόμιμες προϋποθέσεις.

18. Με επιστολή της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2007 προς τη διεύθυνση πολεοδομίας του υπουργείου Προστασίας του Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, ο δήμος Κερατσινίου διευκρίνιζε ότι το συνολικό κόστος της νέας απαλλοτρίωσης ανερχόταν σε 1.300.000 ευρώ, εκ των οποίων 1.000.000 ευρώ θα καταβάλλονταν από το υπουργείο Εσωτερικών

και 300.000 ευρώ από άλλες πηγές. Υπογράμμισε ότι η απαλλοτρίωση ήταν επιβεβλημένη διότι ο τομέας ήταν ιδιαίτερα υποβαθμισμένος λόγω της παρουσίας πολλών ναυπηγείων και της έλλειψης χώρων πρασίνου.

19. Σε γνωμοδότηση της 23^{ης} Ιανουαρίου 2008, το πολεοδομικό γραφείο του δήμου Κερατσινίου υπέδειξε στη νομαρχία Πειραιά ότι η νέα απαλλοτρίωση ήταν επιβεβλημένη διότι η συνοικία ήταν υποβαθμισμένη και έλλειπαν χώροι πράσινου.

20. Στις 9 Φεβρουαρίου 2009, η διεύθυνση πολεοδομίας του υπουργείου Προστασίας του Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ενημέρωσε το δήμο Κερατσινίου και τον δικηγόρο των προσφευγόντων ότι ενέκρινε την άρση της απαλλοτρίωσης και τη μεταμόρφωση του τομέα, στον οποίο συμπεριλαμβάνονταν τα οικοπέδα των προσφευγόντων, σε οικοδομήσιμη έκταση και την παραπομπή του φακέλου στο δήμο προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη νόμιμη διαδικασία. Η διεύθυνση σημείωσε ότι οι αναγκαίες πιστώσεις για την αποζημίωση των προσφευγόντων δεν είχαν προβλεφθεί στον προϋπολογισμό του δήμου για το έτος 2009. Στις 24 Φεβρουαρίου 2009, κάλεσε τον δήμο Κερατσινίου να δημοσιεύσει το νέο ρυμοτομικό σχέδιο εντός προθεσμίας σαράντα πέντε ημερών, προκειμένου να δοθεί στους παρόδους ιδιοκτήτες η δυνατότητα να εκφράσουν πιθανές αντιρρήσεις. Καθώς η προθεσμία παρήλθε χωρίς να πραγματοποιηθεί η εν λόγω δημοσίευση, η διεύθυνση πολεοδομίας προέβη στη σύνταξη σχεδίου προεδρικού διατάγματος για την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου και τη μεταμόρφωση της έκτασης που αφορούσε η απαλλοτρίωση της 7^{ης} Ιουνίου 1989, εντός της οποίας βρίσκονταν και οι ιδιοκτησίες των προσφευγόντων.

21. Στις 16 Φεβρουαρίου 2009, ο δήμος Κερατσινίου ενημέρωσε το υπουργείο Προστασίας του Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ότι είχε αποφασίσει να χρησιμοποιήσει μία έκταση 4.000

τετραγωνικών μέτρων, στην οποία συμπεριλαμβανόταν η ιδιοκτησία των προσφευγόντων, για την ανέγερση του 5^{ου} Λυκείου Κερατσινίου.

22. Στις 14 Ιουλίου 2009, οι υφυπουργοί Οικονομίας και Εθνικής Παιδείας αποφάσισαν την ανέγερση του 5^{ου} Λυκείου Κερατσινίου. Ως χώρος ανέγερσης του λυκείου ορίσθηκε μία έκταση που περιελάμβανε την ιδιοκτησία των προσφευγόντων. Με επιστολή της 10^{ης} Απριλίου 2010, ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων κάλεσε το δήμο Κερατσινίου να σταματήσει να εκδίδει οικοδομικές άδειες και να αλλάξει τον χαρακτηρισμό της έκτασης από «χώρο πρασίνου» σε «χώρο σχολείου».

23. Στις 8 Απριλίου 2010, το Συμβούλιο της Επικρατείας έλαβε προς γνωμοδότηση, ως όργανο συμμετέχον στην κατάρτιση διαταγμάτων, το σχέδιο του προαναφερόμενου διατάγματος (πιο πάνω παράγραφος 20).

24. Στη γνωμοδότησή του με ημερομηνία 12 Μαΐου 2010, το Συμβούλιο της Επικρατείας αρνήθηκε να υιοθετήσει το σχέδιο διατάγματος. Υπογράμμισε τα εξής:

«(...) Κατόπιν της δημοσίευσης της δικαστικής απόφασης που διαπιστώνει την υποχρέωση άρσης της απαλλοτρίωσης ή του βάρους, το ακίνητο δεν καθίσταται οικοδομήσιμο, αλλά εφόσον το ρυμοτομικό σχέδιο δεν τροποποιήθηκε (...) παραμένει πολεοδομικώς αρρυθμιστο. Συνεπώς, έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου, δεν επιτρέπεται η χορήγηση οικοδομικής άδειας.

(...) Εφόσον η διοίκηση διαπιστώσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις άρσης της απαλλοτρίωσης, θα πρέπει να προβεί σε αυτή και να ρυθμίσει εκ νέου το πολεοδομικό καθεστώς του επίδικου ακινήτου προβαίνοντας, μεταξύ άλλων, στην εξέταση των πολεοδομικών και ρυμοτομικών αναγκών του τομέα προκειμένου να αποφευχθούν αποσπασματικά μέτρα. Η διοίκηση πρέπει να αξιολογήσει αν η ιδιοκτησία πρέπει να καταστεί οικοδομήσιμη ή να δεσμευθεί εκ νέου μέσω μίας νέας απαλλοτρίωσης, εφόσον πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις, ιδίως η

δυνατότητα αποζημίωσης των ενδιαφερομένων ιδιοκτητών. Εν προκειμένω, ο δήμος Κερατσινίου επέβαλε εκ νέου απαλλοτρίωση επικαλούμενος, αφενός, λόγους πολεοδομικού χαρακτήρα, ιδίως την κατάσταση του τομέα, ο οποίος ήταν υποβαθμισμένος από τις βιομηχανικές δραστηριότητες και την έλλειψη χώρων πρασίνου και, αφετέρου, την πρόθεση και τη δυνατότητα του δήμου να καταβάλει την απαιτούμενη αποζημίωση (...). Εν τούτοις, [το υπουργείο Περιβάλλοντος] (...) παραδέχθηκε ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για μία εκ νέου επιβολή απαλλοτρίωσης, διότι το δημοτικό συμβούλιο αναφέρθηκε αορίστως στην ύπαρξη σοβαρών πολεοδομικών λόγων και από τον προϋπολογισμό δεν προέκυπτε ότι είχαν εγγραφεί οι αναγκαίες πιστώσεις για την αποζημίωση των ιδιοκτητών. Κατά τα λοιπά, τα αρμόδια όργανα του υπουργείου [Περιβάλλοντος] δεν εξέφρασαν την άποψή τους, με πολεοδομικά κριτήρια, ούτε όσον αφορά την αναγκαιότητα διατήρησης ή μη του χώρου πρασίνου ούτε όσον αφορά την καταλληλότητα της προτεινόμενης τροποποίησης. Υπό αυτές τις συνθήκες, το εξεταζόμενο διάταγμα δεν είναι νόμιμο. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η διοίκηση οφείλει να συμμορφωθεί προς την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, αυτή πρέπει να προβεί το συντομότερο δυνατό στη λήψη των αναγκαίων μέτρων (...).»

25. Με επιστολή της 19^{ης} Ιουλίου 2010 προς διάφορες δημόσιες υπηρεσίες και προς το δήμο Κερατσινίου, η διεύθυνση πολεοδομίας του υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής σημείωσε ότι οι επικαλούμενοι εν έτει 2007 λόγοι, σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας χώρων πρασίνου, για την εκ νέου επιβολή της απαλλοτρίωσης, δεν μπορούσαν να θεωρηθούν σοβαροί λαμβανομένης υπόψη της νέας απόφασης περί ανέγερσης λυκείου στην έκταση αυτή.

Γ. Οι αγωγές αποζημίωσης που άσκησαν οι προσφεύγοντες

26. Στις 20 Μαρτίου 2009, ο πρώτος προσφεύγων άσκησε ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του Δημοσίου. Αξίωνε το ποσό των 1.823.665,50 ευρώ για διαφυγόντα κέρδη και τα οποία αντιστοιχούσαν στους τόκους των ποσών που θα είχε εισπράξει από την πώληση της ιδιοκτησίας του, συν ένα ποσό 300.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

27. Με μία άλλη αγωγή με την ίδια ημερομηνία, οι δύο άλλοι προσφεύγοντες ζήτησαν αντίστοιχα 271.365,50 ευρώ και 819.996,50 ευρώ για διαφυγόντα κέρδη, συν 75.000 ευρώ και 225.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

28. Οι εν λόγω αγωγές εκκρεμούν ακόμη. Την 1^η Οκτωβρίου 2009, ο πρόεδρος του διοικητικού πρωτοδικείου απέρριψε αίτηση προτίμησης η οποία κατατέθηκε λόγω της προχωρημένης ηλικίας του πρώτου προσφεύγοντος.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Το Σύνταγμα

29. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Συντάγματος του 1975 έχουν ως εξής:

Άρθρο 17

«1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωσης, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για

τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο. Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό. Στην απόφαση κήρυξης πρέπει να δικαιολογείται ειδικά η δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης. Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ιδίως με τη μορφή της παραχώρησης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου.

3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριουμένου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη.

4. Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξή της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος. Νόμος μπορεί να προβλέπει την εγκαθίδρυση ενιαίας δικαιοδοσίας, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94, για όλες τις διαφορές και υποθέσεις που σχετίζονται με απαλλοτρίωση, καθώς και την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή των σχετικών δικών. Με τον ίδιο νόμο μπορεί να ρυθμίζεται ο τρόπος με τον οποίο συνεχίζονται εκκρεμείς δίκες. Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη. Προκειμένου να εκτελεστούν έργα

γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας είναι δυνατόν, με ειδική απόφαση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τον οριστικό ή προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, να επιτρέπεται η πραγματοποίηση εργασιών και πριν από τον προσδιορισμό και την καταβολή της αποζημίωσης, υπό τον όρο της καταβολής εύλογου τμήματος της αποζημίωσης και της παροχής πλήρους εγγύησης υπέρ του δικαιούχου της αποζημίωσης, όπως νόμος ορίζει. Η δεύτερη πρόταση του πρώτου εδαφίου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές. Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως. Η αποζημίωση δεν υπόκειται, ως αποζημίωση, σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος.

(...)

Άρθρο 95 § 5

«Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει».

B. Ο πολεοδομικός κώδικας

30. Από τις διατάξεις του πολεοδομικού κώδικα (άρθρο 154 §§ 2 και 3), του κώδικα δήμων και κοινοτήτων (άρθρο 77 § 3), από το νόμο 2690/1999 (άρθρα 4 § 1 και 20 § 4) και από το νόμο 2831/2000 (άρθρο 29 § 4) προκύπτει ότι η άρση μίας απαλλοτρίωσης προϋποθέτει την προηγούμενη παραπομπή στον δήμο προκειμένου αυτός να εκφράσει την

άποψή του ως προς την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου. Σε περίπτωση παρέλευσης της προθεσμίας των δύο μηνών χωρίς κάποια ενέργεια από την πλευρά του δήμου (άρθρο 77 § 3), το αρμόδιο όργανο της νομαρχίας συνεδριάζει και αποφασίζει την άρση της απαλλοτρίωσης. Το τροποποιημένο σχέδιο πόλης δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

31. Σε γνωμοδότηση της 7^{ης} Ιουλίου 2006, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι κατόπιν δικαστικής ακύρωσης της παράλειψης της διοίκησης να άρει μία απαλλοτρίωση η οποία είχε επιβληθεί για μία μακρά περίοδο χωρίς εν τέλει να πραγματοποιηθεί, η διοίκηση οφείλει να ρυθμίσει το καθεστώς του ακινήτου είτε τροποποιώντας το ρυμοτομικό σχέδιο προκειμένου να αρθεί η δέσμευση του ακινήτου, είτε επιβάλλοντας μία νέα απαλλοτρίωση, για λόγους χωροταξίας και εφόσον υφίσταται η πρόθεση και η δυνατότητα πραγματοποίησης της απαλλοτρίωσης με την καταβολή της ενδεδειγμένης αποζημίωσης. Σε κάθε περίπτωση, τόσο για την άρση της απαλλοτρίωσης όσο και για την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου, η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 3 του διατάγματος της 17 Ιουλίου 1923 πρέπει να τηρείται, ήτοι η ανάρτηση του σχεδίου στο δημαρχείο, η δημοσίευση της τροποποίησης στον τύπο και η εξέταση ενδεχόμενων αντιρρήσεων.

32. Σε περίπτωση άρσης μίας απαλλοτρίωσης, προκειμένου να συμμορφωθούν προς μία δικαστική απόφαση, οι πολεοδομικές υπηρεσίες πρέπει να απευθύνουν στους δήμους ένα έγγραφο με το οποίο να τους καλούν να αποφανθούν επί της αναγκαιότητας της διατήρησης της απαλλοτρίωσης ή της δέσμευσης της ιδιοκτησίας καθώς και επί της δυνατότητας άμεσης υλοποίησης της απαλλοτρίωσης με την καταβολή ενδεδειγμένης αποζημίωσης. Αν ο δήμος δεν ενεργήσει εντός της χορηγηθείσας προθεσμίας, η νομαρχία μπορεί να προχωρήσει χωρίς τη γνωμοδότηση του δήμου.

Γ. Ο Εισαγωγικός Νόμος του Αστικού Κώδικα

33. Τα άρθρα 105 και 106 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα έχουν ως εξής:

Άρθρο 105

«Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης, που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται είς ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.»

Άρθρο 106

«Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.»

34. Το άρθρο 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα καθιερώνει την έννοια της ειδικής αδικοπραξίας δημοσίου δικαίου, θεσπίζοντας μία εξωσυμβατική ευθύνη του Δημοσίου. Αυτή η ευθύνη είναι αποτέλεσμα παρανόμων πράξεων ή παραλείψεων. Οι συγκεκριμένες πράξεις μπορούν να είναι, όχι μόνον νομικές, αλλά και υλικές πράξεις της διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων και των καταρχήν μη εκτελεστών πράξεων (απόφαση αριθ. 535/1971 του Αρείου Πάγου, *Νομικό Βήμα*, 19^ο έτος, σελ. 1414, απόφαση αριθ. 492/1967 του Αρείου Πάγου, *Νομικό Βήμα*,

16^ο έτος, σελ. 75). Το παραδεκτό της αγωγής αποζημίωσης υπόκειται σε μία προϋπόθεση: τον παράνομο χαρακτήρα της πράξης ή της παράλειψης.

35. Σύμφωνα με τη νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, η υπέρβαση των ορίων της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης ή η μη τήρηση των γενικών αρχών της χρηστής διοίκησης είναι ικανές να στοιχειοθετήσουν την εξωσυμβατική ευθύνη της τελευταίας (βλέπε, μεταξύ άλλων, διοικητικό εφετείο Αθηνών, αποφάσεις αριθ. 1605/93 και 1427/1998, *Διοικητική Δίκη* 1994, σελ. 369 και 1998, σελ. 963). Η εξωσυμβατική ευθύνη της διοίκησης ομοίως στοιχειοθετείται στην περίπτωση που ένα βάρος το οποίο βαρύνει νομίμως μία ιδιοκτησία συνιστά ουσιώδη δέσμευση αυτής (Συμβούλιο της Επικρατείας, απόφαση αριθ. 2801/1991, ολομέλεια, *Νομικό Βήμα* 1992, σελ. 1091).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

36. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την άρνηση της διοίκησης να συμμορφωθεί προς την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου της 17^{ης} Ιουλίου 2006. Υποστηρίζουν ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, το εφαρμοστέο τμήμα του οποίου έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...).»

A. Επί του παραδεκτού

37. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 (α) της Σύμβασης. Το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

38. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι κατόπιν της έκδοσης μίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης η οποία επικυρώνει την άρση μίας απαλλοτριώσης, επιβάλλεται η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου. Κατόπιν μίας τέτοιας άρσης, η διοίκηση υποχρεούται να ρυθμίσει εκ νέου το πολεοδομικό καθεστώς του σχετικού οικοπέδου, διότι μόνο η άρση της απαλλοτριώσης ή άλλου βάρους που υφίσταται επί του οικοπέδου δεν αρκεί ώστε να καταστήσει αυτό αυτομάτως οικοδομήσιμο. Η διοίκηση πρέπει πρώτα να εξετάσει αν δεν υφίστανται αντικειμενικοί λόγοι που να εμποδίζουν την οικοδόμηση (αν, για παράδειγμα, το οικόπεδο έχει δασικό χαρακτήρα ή βρίσκεται εντός προστατευμένης ζώνης) ή αν υφίσταται επιβεβλημένη ανάγκη δημιουργίας ενός δημόσιου χώρου μέσα στο πλαίσιο της πολεοδομικής ανάπτυξης του τομέα. Συνεπώς, έως την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου, το πολεοδομικό καθεστώς του οικοπέδου παραμένει σε εκκρεμότητα.

39. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι με την απόφασή του της 17^{ης} Ιουλίου 2007, ο δήμος Κερατσινίου συμμορφώθηκε με την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά. Στην περίοδο μεταξύ της άρσης της απαλλοτριώσης και της επιβολής μίας νέας με σκοπό καταρχήν τη δημιουργία από το δήμο ενός δημόσιου χώρου πρασίνου, κατόπιν την ανέγερση λυκείου, οι προσφεύγοντες είχαν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν την ιδιοκτησία τους. Εν τούτοις, ο δήμος, αφού συμμορφώθηκε προς την προαναφερόμενη απόφαση, είχε το δικαίωμα να επιβάλει εκ νέου

απαλλοτρίωση, κάτι που γίνεται εξάλλου δεκτό στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

40. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι αν οι προσφεύγοντες θεωρούσαν ότι είχαν υποστεί ζημία λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που παρήλθε άνευ αποζημίωσης, θα μπορούσαν να έχουν ασκήσει αποζημίωση στη βάση των άρθρων 105 και 106 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα.

41. Οι προσφεύγοντες ανταπαντούν ότι, σύμφωνα με τον πολεοδομικό κώδικα, προτού η αρμόδια διοικητική αρχή άρει το βάρος και τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο, ο δήμος Κερατσινίου και το υπουργείο Περιβάλλοντος πρέπει να εκφράσουν την άποψή τους σχετικά με την τροποποίηση του σχεδίου. Σε περίπτωση εκπνοής της νόμιμης προθεσμίας που έχει προβλεφθεί για τον σκοπό αυτό χωρίς να έχει εκδοθεί γνωμοδότηση, η τροποποίηση πρέπει να λάβει χώρα αμέσως. Εν τούτοις, αυτή η διαδικασία είναι περιττή σε περίπτωση που η άρση του βάρους λαμβάνει χώρα με δικαστική απόφαση: η παραπομπή της υπόθεσης στη διοίκηση και η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου δεν αποτελούν τότε παρά μόνο μία διατύπωση. Ωστόσο, στην πράξη, η διαδικασία αυτή είναι μακρόχρονη και οδηγεί σε άρνηση της διοίκησης να εκπληρώσει την υποχρέωσή της και, εν τέλει, σε δήμευση των σχετικών ιδιοκτησιών.

42. Οι προσφεύγοντες υπογραμμίζουν ότι ο ισχυρισμός της Κυβέρνησης, βάσει του οποίου ο δήμος Κερατσινίου συμμορφώθηκε προς την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, είναι ανακριβής διότι ο δήμος δεν είναι αρμόδιος ούτε για την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου ούτε για την επιβολή νέας απαλλοτρίωσης. Εξάλλου, το προβλεπόμενο ποσό για την αποζημίωση απαλλοτρίωσης δεν υπήρχε πλέον στον προϋπολογισμό του 2009 και ήταν ο ίδιος ο δήμος που στις 16 Φεβρουαρίου 2009 είχε ζητήσει την απαλλοτρίωση για την ανέγερση του λυκείου.

43. Τέλος, οι προσφεύγοντες ισχυρίζονται ότι προκειμένου η εκ νέου επιβολή μίας απαλλοτριώσης, κατόπιν της άρσης της προηγούμενης απαλλοτριώσης, να μπορεί να γίνει νόμιμα δεκτή, θα πρέπει ο ιδιοκτήτης να έχει στη διάθεσή του προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματά του ένα χρονικό διάστημα ανάλογο προς εκείνο για το οποίο η διοίκηση είχε δεσμεύσει την ιδιοκτησία χωρίς τη χορήγηση αποζημίωσης.

44. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο θα ήταν κενό περιεχομένου, αν η εσωτερική έννομη τάξη ενός Συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε το να παραμείνει μία οριστική και υποχρεωτική δικαστική απόφαση ανενεργή σε βάρος ενός διαδίκου. Πράγματι, δε θα καθίστατο εύληπτο ότι το άρθρο 6 § 1 περιγράφει λεπτομερώς τις δικονομικές εγγυήσεις –ισότητα, δημοσιότητα και ταχύτητα- που χορηγούνται στους διαδίκους και ότι δεν προστατεύει την εφαρμογή των δικαστικών αποφάσεων. Αν το άρθρο αυτό θεωρείτο ότι αφορούσε αποκλειστικά την πρόσβαση σε δικαστήριο και τη διεξαγωγή της δίκης, θα υφίστατο κίνδυνος δημιουργίας καταστάσεων ασυμβίβαστων με την αρχή της υπεροχής του δικαίου που τα Συμβαλλόμενα Μέρη δεσμεύονται να τηρούν επικυρώνοντας τη Σύμβαση. Η εκτέλεση μιας απόφασης οποιουδήποτε δικαστηρίου πρέπει συνεπώς να θεωρείται ως αναπόσπαστο τμήμα της «δίκης» με την έννοια του άρθρου 6 (βλέπε, ιδίως, *Hornsby κατά Ελλάδα*, 19 Μαρτίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-II, § 40 και επ., *Καραχάλιος κατά Ελλάδα*, αριθ. 62503/00, § 29, 11 Δεκεμβρίου 2003). Επιπλέον, το Δικαστήριο υπογραμμίζει την ιδιαίτερη σημασία που έχει η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων στις διοικητικές διαφορές (βλέπε *Ιερά Μονή Προφήτου Ηλίου Θήρας κατά Ελλάδα*, αριθ. 32259/02, § 34, 22 Δεκεμβρίου 2005).

45. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 17 Ιουλίου 2006, το διοικητικό πρωτοδικείο κήρυξε την αυτοδίκαιη άρση της δέσμευσης των οικοπέδων των προσφευγόντων για τον λόγο ότι δεκάξι έτη

είχαν παρέλθει χωρίς να έχει καταβληθεί κάποια αποζημίωση σε αυτούς. Το δικαστήριο διέταξε την παραπομπή της υπόθεσης στη διοίκηση προκειμένου αυτή να προχωρήσει στην τυπική άρση της απαλλοτρίωσης και στην τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου. Στις 7 Νοεμβρίου 2006, οι προσφεύγοντες κάλεσαν την διοίκηση να συμμορφωθεί προς την απόφαση. Εν τούτοις, παρά τη γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας το οποίο, στις 28 Νοεμβρίου 2006, της συνιστούσε να εκτελέσει την απόφαση, και των ενεργειών του δικηγόρου των προσφευγόντων ο οποίος, στις 28 Φεβρουαρίου 2007, επιστούσε την προσοχή αυτής στις προθεσμίες που έπρεπε να τηρηθούν, η διοίκηση δεν έλαβε μέτρα προς την κατεύθυνση αυτή και δεν ενημέρωσε τους προσφεύγοντες για τις εξελίξεις της διαδικασίας. Μόλις τον Μάιο του 2008 έμαθαν οι προσφεύγοντες ότι, στις 17 Ιουλίου 2007, η διοίκηση είχε άρει την απαλλοτρίωση που είχε κηρυχθεί στις 7 Ιουνίου 1989, επιβάλλοντας ωστόσο συγχρόνως μία νέα με τον ίδιο σκοπό, ήτοι τη δημιουργία χώρων πρασίνου. Θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι εντός των ίδιων των αρμόδιων υπηρεσιών, υπήρχαν αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα άμεσης αποζημίωσης των προσφευγόντων (πιο πάνω παράγραφος 16) και την καταλληλότητα μίας νέας απαλλοτρίωσης (πιο πάνω παράγραφοι 16-20). Επιπλέον, στις 16 Φεβρουαρίου και 14 Ιουλίου 2009, ο δήμος Κερατσινίου και οι υπουργοί Οικονομίας και Παιδείας αντίστοιχα ανακοίνωσαν την πρόθεσή τους να διατηρήσουν τη νέα απαλλοτρίωση, με σκοπό αυτή τη φορά την ανέγερση λυκείου.

46. Επί του τελευταίου αυτού σημείου, το Δικαστήριο δε θεωρεί ότι η απόφαση της διοίκησης να προβεί εκ νέου σε απαλλοτρίωση της επίδικης ιδιοκτησίας θέτει αφ'εαυτής κάποιο ζήτημα όσον αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από τη μη εκτέλεση της απόφασης του διοικητικού πρωτοδικείου. Τούτο υπάγεται στη διακριτική ευχέρεια της διοίκησης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας το υπογράμμισε, εξάλλου, στη γνωμοδότησή του της 12^{ης} Μαΐου 2010, δηλώνοντας ότι έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας

τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου, δεν επιτρέπεται η χορήγηση οικοδομικής άδειας (πιο πάνω παράγραφος 24).

47. Εν τούτοις, οι ιδιοκτησίες των προσφευγόντων παραμένουν έως σήμερα δεσμευμένες χωρίς να έχει καταβληθεί η οποιαδήποτε αποζημίωση. Άλλως ειπείν, η νομική κατάσταση του οικοπέδου είναι όμοια με εκείνη στην οποία βρισκόταν το 2006, όταν το διοικητικό πρωτοδικείο εξέδωσε την απόφασή του: η οφειλόμενη αποζημίωση δεν έχει καταβληθεί από τη διοίκηση και δεν έχει γίνει άρση του βάρους που είχε επιβληθεί επί των επίμαχων ιδιοκτησιών.

48. Συνεπώς, η επιλογή των αρμόδιων αρχών, μεταξύ των οποίων ο δήμος Κερατσινίου, να επιβάλουν, με την ίδια πράξη με την οποία γινόταν άρση της κηρυχθείσας στις 7 Ιουνίου 1989 απαλλοτρίωσης, μία νέα απαλλοτρίωση των ιδιοκτησιών των προσφευγόντων με τον ίδιο σκοπό (δημιουργία χώρου πρασίνου), ο οποίος τροποποιήθηκε από τον ίδιο το δήμο λίγα χρόνια αργότερα (ανέγερση λυκείου), δίδει καθαρά την αίσθηση ότι οι εν λόγω αρχές δεν άντλησαν καμία συνέπεια ούτε από την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά ούτε από τη συνταγματική υποχρέωση που συνέδεε τη διαδικασία απαλλοτρίωσης ενός οικοπέδου με την ταχεία καταβολή της οφειλόμενης αποζημίωσης.

49. Όχι μόνο οι αρχές δεν έδωσαν τις απαιτούμενες γνωμοδοτήσεις εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών (παράγραφοι 12-13), αλλά προέβησαν σε νέα απαλλοτρίωση χωρίς καταβολή αποζημίωσης. Ως προς τούτο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διεύθυνση πολεοδομίας του υπουργείου Προστασίας του Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων επεσήμανε ότι στον προϋπολογισμό του δήμου για το έτος 2009 δεν προβλέπονταν οι αναγκαίες πιστώσεις για την αποζημίωση των προσφευγόντων (πιο πάνω παράγραφος 20), και ως εκ τούτου δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί νέα απαλλοτρίωση. Στις αρχές του 2009, ήτοι δύομισι έτη μετά την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, η διεύθυνση

πολεοδομίας δήλωσε έτοιμη να εγκρίνει ένα νέο ρυμοτομικό σχέδιο που καθιστούσε οικοδομήσιμα τα επίδικα οικόπεδα.

50. Εν τούτοις, η ενέργεια αυτή δεν ευόδωσε διότι το σχέδιο προεδρικού διατάγματος που στόχευε στο να τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο και να καταστήσει οικοδομήσιμες τις ιδιοκτησίες των προσφευγόντων κηρύχθηκε μη νόμιμο από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το εν λόγω δικαστήριο, μη δικάζον επί διαφοράς, κατέληξε σε αυτό το συμπέρασμα διότι το υπουργείο Περιβάλλοντος είχε παραλείψει να γνωστοποιήσει τη δική του εκτίμηση, στη βάση πολεοδομικών κριτηρίων ως προς την ανάγκη διατήρησης της επίδικης έκτασης για τη δημιουργία χώρου πρασίνου και την καταλληλότητα της προτεινόμενης απαλλοτρίωσης. Το Συμβούλιο της Επικρατείας παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον της διοίκησης προκειμένου αυτή να την εξετάσει εκ νέου.

51. Ωστόσο, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου αποτελεί *sine qua non* προϋπόθεση για την αποδέσμευση μίας ιδιοκτησίας της οποίας το βάρος έχει αρθεί με δικαστική απόφαση.

52. Ακόμα κι αν υποθεθεί ότι θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι μία ιδιοκτησία, για την οποία το διοικητικό πρωτοδικείο έχει διαπιστώσει την άρση του τεθέντος επί αυτής βάρους, δεν καθίσταται από αυτό και μόνο το γεγονός αυτομάτως οικοδομήσιμη, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η πλήρης απόλαυση του περιουσιακού δικαιώματος δεν μπορεί να καταστεί απατηλή λόγω της αδράνειας, της αμέλειας ή των σκόπιμων ή μη υπεκφυγών της διοίκησης να λάβει εντός εύλογης προθεσμίας τα επιβεβλημένα για την εκτέλεση μίας δικαστικής απόφασης μέτρα.

53. Υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο καταλήγει ότι οι εθνικές αρχές δεν συμμορφώθηκαν προς την ίδια την ουσία της απόφασης του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά, στερώντας έτσι το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης από οποιοδήποτε πρακτικό αποτέλεσμα.

Υπήρξε συνεπώς παραβίαση αυτού του άρθρου.

**II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗΣ**

54. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι δεν είχαν στη διάθεσή τους ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο ώστε να παραπονεθούν για το νέο βάρος που επιβλήθηκε επί των ιδιοκτησιών τους, κατόπιν της άρσης της πρώτης απαλλοτριώσης. Επικαλούνται ως προς τούτο το άρθρο 13 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

55. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει επιπλέον ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

56. Οι προσφεύγοντες διευκρινίζουν ότι η τρέχουσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας θεωρεί ότι ένα οικόπεδο για το οποίο ένα δικαστήριο έχει διαπιστώσει την άρση του βάρους επί αυτού δεν καθίσταται

οικοδομήσιμο (όπως ήταν πριν από τη δέσμευση), αλλά παραμένει «πολεοδομικά αρρυθμιστο» εωσότου η διοίκηση τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο, διαδικασία η οποία δεν έχει το χαρακτήρα της απλής διατύπωσης για την εκτέλεση μίας δικαστικής απόφασης, αλλά είναι παρόμοια με εκείνη που χρησιμοποιεί η διοίκηση εκτός των περιπτώσεων απαλλοτριώσης για την τροποποίηση ενός ρυμοτομικού σχεδίου. Υπογραμμίζουν ότι αυτή η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας δημιουργεί ένα νομικό φράγμα για τη διοίκηση η οποία καλείται να συμμορφωθεί προς μία δικαστική απόφαση, όπως αυτή του διοικητικού πρωτοδικείου στην παρούσα υπόθεση.

57. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες διαθέτουν ένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο: εκείνο της αποζημίωσης στη βάση των άρθρων 105 και 106 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα, για τη ζημία που τους προκάλεσε η στέρηση της δυνατότητας άντλησης οφέλους από μία ιδιοκτησία, λόγω της πολεοδομικής δέσμευσης αυτής για μακρόχρονη περίοδο.

58. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 της Συμβάσεως εγγυάται την ύπαρξη, στο εσωτερικό δίκαιο, προσφυγής επιτρέπουσας την επίκληση των δικαιωμάτων και ελευθεριών της Συμβάσεως, όπως είναι δυνατό να αναγνωρίζονται από αυτή. Η διάταξη αυτή συνεπάγεται επομένως την απαίτηση υπάρξεως εσωτερικής προσφυγής, η οποία νομιμοποιεί σε εξέταση του περιεχομένου μιας «υποστηρίξιμης αιτίας», η οποία βασίζεται στη Σύμβαση, και σε χορήγηση της κατάλληλης επανόρθωσης. Το πεδίο της υποχρέωσης που το άρθρο 13 επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Κράτη ποικίλλει αναλόγως της φύσης της αιτίας του προσφεύγοντος. Εν τούτοις, η απαιτούμενη από το άρθρο 13 προσφυγή πρέπει να είναι «αποτελεσματική» τόσο στη θεωρία όσο και ως προς το νόμο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, § 157, CEDH 2000-XI).

59. Ο «αποτελεσματικός χαρακτήρας μίας προσφυγής» υπό την έννοια του άρθρου 13 δεν εξαρτάται από τη βεβαιότητα μίας ευνοϊκής για τον προσφεύγοντα έκβασης. Ομοίως, η «αρχή» η οποία αναφέρεται στη διάταξη αυτή δεν είναι απαραίτητο να είναι μία δικαστική αρχή, αλλά τότε οι εξουσίες της και οι εγγυήσεις τις οποίες παρέχει λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση του αποτελεσματικού χαρακτήρα της προσφυγής η οποία ασκείται ενώπιόν της (*Δακτυλίδη κατά Ελλάδα*, αριθ. 52903/99, § 47, 27 Μαρτίου 2003). Περαιτέρω, το σύνολο των ενδίκων μέσων που προσφέρονται από το εσωτερικό δίκαιο δύναται να πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 13, ακόμα και αν κανένα από αυτά δεν ανταποκρίνεται αφ'εαυτού εξολοκλήρου στις εν λόγω απαιτήσεις (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Silver και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 25 Μαρτίου 1983, § 113, série A no 61, *Chahal κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, 15 Νοεμβρίου 1996, § 145, *Recueil* 1996-V).

60. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφυγή των προσφευγόντων ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά κατέληξε σε μία απόφαση αυτού η οποία διαπίστωνε την αυτοδίκαιη άρση της απαλλοτρίωσης της 7^{ης} Ιουνίου 1989 και παρέπεμπε την υπόθεση στη διοίκηση προκειμένου αυτή να κηρύξει και τυπικά την εν λόγω άρση και να τροποποιήσει το ρυμοτομικό σχέδιο, sine qua non προϋπόθεση για την αποδέσμευση της ιδιοκτησίας. Αν και με την απόφαση της 17^{ης} Ιουλίου 2007, ο δήμος Κερατσινίου κήρυξε την άρση της αρχικής απαλλοτρίωσης, επέβαλε εν τούτοις μία νέα απαλλοτρίωση με την ίδια απόφαση. Επιπλέον, η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου και η αναγνώριση της οικοδομησιμότητας των σχετικών οικοπέδων, τις οποίες συνιστούσε το σχέδιο προεδρικού διατάγματος, δεν εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το εν λόγω δικαστήριο σημείωσε, αφενός, ότι η ίδια η διοίκηση είχε επισημάνει ότι η νέα απαλλοτρίωση δεν μπορούσε να πραγματοποιηθεί λόγω μη πρόβλεψης των αναγκαίων πιστώσεων στον

προϋπολογισμό του δήμου Κερατσινίου, και, αφετέρου, διότι το υπουργείο Περιβάλλοντος δεν είχε αποφανθεί επί της αναγκαιότητας διατήρησης ή μη της σχετικής έκτασης προκειμένου να μεταμορφωθεί σε χώρο πρασίνου και στην καταλληλότητα της προτεινόμενης απαλλοτριώσης.

61. Αν και αποφαινόμενο στο πλαίσιο των συμβουλευτικών αρμοδιοτήτων του, το Συμβούλιο της Επικρατείας εφάρμοσε τη νομολογία του σύμφωνα με την οποία μόνο η άρση, δικαστικώς αναγνωρισθείσα, του βάρους επί του απαλλοτριούμενου οικοπέδου, δεν επαναφέρει στην προτέρα κατάσταση αλλά αφήνει το οικόπεδο «πολεοδομικώς αρρυθμιστο».

62. Μία τέτοια προσέγγιση δεν έχει τίποτα το μεμπτό εφόσον η διοίκηση, όταν λάβει την απόφαση να προβεί σε νέα απαλλοτρίωση, επιδεικνύει καλή πίστη και ταχύτητα στις ενέργειές της. Εν τούτοις, το ελληνικό νομικό σύστημα δεν προβλέπει κανένα μέσο επανόρθωσης όταν η διοίκηση προβαίνει σε νέα δέσμευση και επιδεικνύει προδήλως αδράνεια, αμέλεια ή σκόπιμες ή μη υπεκφυγές, στη λήψη των αναγκαίων μέτρων για τη νέα απαλλοτρίωση. Πράγματι, κηρύσσοντας νέα απαλλοτρίωση χωρίς να καταβάλουν αποζημίωση, ή υπεκφεύγοντας για την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου προκειμένου να συμμορφωθούν προς την απόφαση του διοικητικού πρωτοδικείου, οι αρχές μπορούν να δεσμεύσουν στο διηνεκές τη χρήση των απαλλοτριούμενων οικοπέδων.

63. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αγωγή αποζημίωσης, η οποία βασίζεται στα άρθρα 105 και 106 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα και την οποία επικαλείται η Κυβέρνηση, επιτρέπει μόνο να επιδικασθεί στον ενδιαφερόμενο μία αποζημίωση λόγω μίας παράνομης πράξης ή παράλειψης της διοίκησης (πιο πάνω παράγραφοι 33-35). Έχοντας μόνο αποζημιωτικό χαρακτήρα, αυτό το ένδικο μέσο δεν επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να προβάλουν στο εσωτερικό δίκαιο τις αξιώσεις τους περί άρσης ενός βάρους που βαρύνει την ιδιοκτησία τους και να επιτύχουν την επαναφορά στην προτέρα κατάσταση. Ωστόσο, οι προσφεύγοντες

παραπονούνται εν προκειμένω ότι δεν είχαν στη διάθεσή τους αποτελεσματικό ένδικο μέσο προκειμένου να παραπονεθούν για το νέο βάρος που επιβλήθηκε στις ιδιοκτησίες τους, κατόπιν της άρσης της πρώτης απαλλοτριώσης. Συνεπώς, το εν λόγω ένδικο μέσο το οποίο επικαλείται η Κυβέρνηση δεν ήταν από τη φύση του ικανό να τους προσφέρει μία προσήκουσα επανόρθωση της επικαλούμενης παραβίασης της Σύμβασης.

64. Ενόψει των ανωτέρω, πρέπει το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι, υπό τις συνθήκες της υπόθεσης, το Κράτος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από το άρθρο 13 της Σύμβασης.

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση αυτής της διάταξης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ.1

65. Οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η δέσμευση των ιδιοκτησιών τους για μία τόσο μακρόχρονη περίοδο συνιστά παραβίαση του δικαϊωμάτος τους στο σεβασμό της περιουσίας. Επικαλούνται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ.1, σύμφωνα με το οποίο:

«Έκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

66. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η βάση του κανόνα της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων που διατυπώνεται στο άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης συνίσταται στο ότι, πριν να προσφύγει ενώπιον ενός διεθνούς δικαστηρίου, ο προσφεύγων πρέπει να έχει δώσει στο υπεύθυνο Κράτος την δυνατότητα να επανορθώσει τις επικαλούμενες παραβιάσεις με τα εθνικά μέσα, χρησιμοποιώντας τα δικαστικά βοηθήματα που προσφέρονται από την εθνική νομοθεσία αρκεί αυτά να αποδεικνύονται αποτελεσματικά και επαρκή (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Fressoz et Roire κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 29183/95, § 37, CEDH 1999-I). Πράγματι, το άρθρο 35 § 1 της Σύμβασης δεν προβλέπει παρά μόνον την εξάντληση των ενδίκων μέσων που σχετίζονται με τις επίδικες παραβιάσεις και είναι διαθέσιμα και επαρκή. Πρέπει να υπάρχουν σε επαρκή βαθμό βεβαιότητας, όχι μόνον στην θεωρία, αλλά και στην πράξη, άλλως στερούνται της απαιτούμενης αποτελεσματικότητας και προσβασιμότητας. Το εναγόμενο Κράτος έχει την ευθύνη να καταδείξει ότι οι απαιτήσεις αυτές εκπληρώνονται (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Dalia κατά Γαλλίας*, απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, § 38, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I).

67. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο είναι της άποψης ότι οι προσφεύγοντες πρέπει να συνεχίσουν με την ενώπιον των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων αγωγή αποζημίωσής τους, στη βάση του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του αστικού κώδικα, με σκοπό την αποζημίωση για τη δέσμευση της ιδιοκτησίας για αυτή την μακρόχρονη περίοδο. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, σύμφωνα με τη πάγια νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, μία αγωγή αποζημίωσης στη βάση της προαναφερόμενης διάταξης είναι παραδεκτή όταν η επιζήμια πράξη ή η παράλειψη οφείλεται στην υπέρβαση των ορίων της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης ή στην παραβίαση της γενικής αρχής της ορθής διοίκησης. Επιπλέον, η εθνική νομολογία δέχεται ρητά ότι, σε περίπτωση που ένα

βάρος το οποίο βαρύνει νομίμως μία ιδιοκτησία επιφέρει ουσιώδη δέσμευση αυτής, γεννάται ευθύνη αποζημίωσης έναντι της διοίκησης. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο θεωρεί ότι το εν λόγω ένδικο μέσο είναι, εν προκειμένω, ένα διαθέσιμο και προσήκον ένδικο μέσο υπό την έννοια του άρθρου 35 § 1 της Σύμβασης (βλέπε, *Δακτυλίδη κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 52903/99, 28 Φεβρουαρίου 2002, *Ρουσσάκης και λοιποί κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 15945/02, 8 Ιανουαρίου 2004, *Αμαλία Α.Ε. και Κουλουβάτος Α.Ε. κατά Ελλάδα* (déc.), αριθ. 20363/02, 28 Οκτωβρίου 2004).

68. Συνεπώς, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες πρέπει να περιμένουν την έκβαση της διαδικασίας αποζημίωσης την οποία έχουν εισαγάγει ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων και να δώσουν έτσι στις εθνικές αρχές την ευκαιρία να επανορθώσουν την επίδικη κατάσταση (*Μανώλης κατά Ελλάδα*, αριθ. 2216/03, § 31, 19 Μαΐου 2005).

69. Έπεται ότι η αιτίαση αυτή είναι πρώιμη και πρέπει να απορριφθεί, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 1 και 3 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

70. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

71. Οι προσφεύγοντες αξιώνουν έκαστος 65.000 ευρώ για την ηθική βλάβη την οποία υποστηρίζουν ότι υπέστησαν. Για την υλική ζημία, καλούν το Δικαστήριο να τους επιδικάσει το ποσό που εκείνο θεωρεί προσήκον, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι αγωγές αποζημίωσης που εκκρεμούν ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων δεν έχουν το χαρακτήρα «αποτελεσματικής προσφυγής» για τις επίδικες παραβιάσεις.

72. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το αιτούμενο ποσό για ηθική βλάβη είναι υπερβολικό και ότι η διαπίστωση της παραβίασης συνιστά επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Η αξίωση για υλική ζημία δεν έχει αιτιώδη συνάφεια με την επικαλούμενη παραβίαση του άρθρου 6 § 1 και πρέπει να απορριφθεί.

73. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι διαπιστώσεις παραβίασης της Σύμβασης στις οποίες κατέληξε προκύπτουν αποκλειστικά από τη μη εκτέλεση της απόφασης του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά και την απουσία αποτελεσματικής προσφυγής ως προς τούτο. Υπό αυτές τις συνθήκες, δε διαπιστώνει αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των εν λόγω παραβιάσεων και οποιασδήποτε υλικής ζημίας των προσφευγόντων. Συντρέχει επομένως λόγος να απορριφθεί αυτό το τμήμα των αξιώσεών τους. Απεναντίας, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες υπέστησαν μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41 της Σύμβασης, επιδικάζει σε έκαστο εξ αυτών το ποσό των 12.000 ευρώ για την αιτία αυτή, ήτοι το συνολικό ποσό των 36.000 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

74. Οι προσφεύγοντες δε ζητούν την καταβολή της αμοιβής των δικηγόρων τους για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου. Αξιώνουν μόνο το ποσό των 416 ευρώ για τα έξοδα μετάφρασης στην αγγλική γλώσσα των παρατηρήσεών τους σε απάντηση εκείνων της Κυβέρνησης.

75. Η Κυβέρνηση δεν εκφέρει άποψη.

76. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που έχει στην κατοχή του και της νομολογίας του, το Δικαστήριο επιδικάζει στους προσφεύγοντες το αιτούμενο ποσό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

77. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 6 § 1 και 13 της Σύμβασης σχετικά με τη μη εκτέλεση της απόφασης του διοικητικού πρωτοδικείου Πειραιά και την απουσία αποτελεσματικού ενδίκου μέσου ως προς τούτο, και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται* ότι:

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

- i) 12.000 (δώδεκα χιλιάδες) ευρώ σε έκαστο εκ των προσφευγόντων, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,
- ii) 416 (τετρακόσια δεκαέξι) ευρώ από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος από εκείνους, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 31 Ιανουαρίου 2012 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 20 Φεβρουαρίου 2012.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος